ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи «Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3. Педагогика (5.3.5.9. Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) пешниҳод шудааст.
Душанбе, 2026

Таълими забони англисӣ дар зинаҳои гуногуни таҳсилот истифодаи усулҳоеро тақозо менамояд, ки азхудкунии донишҳои забониро бо фаъолияти амалии нутқӣ пайваст созанд. Дар ин раванд баланд бардоштани ангезаи омӯзиш, таъмини иштироки фаъоли таълимгирандагон ва ташкили муҳити мусоиди муошират аҳаммияти махсус доранд. Бозиҳои дидактикӣ бо имкониятҳои ҷалби иштирокчиён ба ҳамкорӣ, иҷрои нақшҳо ва ҳалли вазифаҳои таълимӣ метавонанд барои расидан ба чунин мақсадҳо мусоидат намоянд. Аз ин рӯ, омӯзиши асосҳои илмӣ ва роҳҳои истифодаи онҳо дар таълими забони англисӣ масъалаи мубрам мебошад.

Таҳқиқоти диссертатсионии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ таҳти унвони **«Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ»** ба асоснок намудани имкониятҳои бозиҳои дидактикӣ ва таҳияи роҳҳои татбиқи мақсадноки онҳо бахшида шудааст. Арзиши мавзуи интихобшуда дар он зоҳир мегардад, ки масъалаи истифодаи бозӣ дар робита бо мақсад, мазмун, шароити таълим ва натиҷаи омӯзиш баррасӣ мешавад.

Аз муҳтавои автореферат бармеояд, ки муаллиф барои ҳалли масъалаи таҳқиқот таҳлили сарчашмаҳои илмӣ, муқоисаи равишҳои методӣ, мушоҳида, суҳбат, пурсиш ва озмоиши педагогиро истифода намудааст. Мақсад ва вазифаҳои пешниҳодшуда ба муайян кардани заминаҳои назариявию методологӣ, таҳияи низоми методӣ ва арзёбии таҷрибавии самаранокии он равона шудаанд.

Яке аз ҷанбаҳои қобили таваҷҷуҳи кор муносибати низомманд ба интихоби бозиҳои дидактикӣ мебошад. Муаллиф зарурати мутобиқ намудани бозиро ба вазифаи мушаххаси дарс, сатҳи омодагии забонӣ, хусусиятҳои синнусолӣ ва дараҷаи мустақилияти таълимгирандагон таъкид менамояд. Чунин муносибат ба омӯзгор имкон медиҳад, ки имкониятҳои бозиро барои ташаккули малакаҳои муайяни забонӣ ва нутқӣ истифода барад.

Навгонии илмии дар автореферат баёншуда бо низомманд намудани асосҳои назариявии истифодаи бозиҳо, муайян кардани принсипҳо ва меъёрҳои интихоби онҳо, таснифи бозиҳои дидактикӣ ва таҳияи технологияи марҳилавии татбиқи онҳо алоқаманд аст. Низоми пешниҳодшуда ҷузъҳои мақсадӣ, мазмунӣ, ташкиӣлию технологӣ ва натиҷавию арзёбиро фаро мегирад. Робитаи ин ҷузъҳо барои пайвастани вазифаи таълимӣ бо фаъолияти иштирокчиён ва арзёбии натиҷаи бадастомада замина фароҳам меорад.

Дар таҳқиқот ба гузариш аз маводи забонӣ ба амали забонӣ, вазифаи бозигарона, ҷамали нутқӣ ва ҳамкории коммуникативӣ таваҷҷуҳ зоҳир шудааст. Ин пайдарпайӣ аз ҷиҳати методӣ муҳим мебошад, зеро донистани воҳидҳои луғавӣ ва қоидаҳои грамматикӣ танҳо дар сурати истифодаи онҳо дар фаъолияти нутқӣ ба малакаи амалии муошират табдил меёбад.

Аҳаммияти назариявии таҳқиқот дар шарҳи имкониятҳои педагогии бозиҳои дидактикӣ ва муайян намудани робитаи онҳо бо фаъолияти таълимӣ, ангезаи омӯзиш ва рушди малакаҳои коммуникативӣ ифода меёбад. Баррасии масъала аз мавқеи фаъолияти таълимгиранда ба фаҳмиши вазифаи бозӣ дар раванди омӯзиши забони хориҷӣ мусоидат мекунад.

Аҳаммияти амалии кор бо таҳияи алгоритми интихобу татбиқи бозиҳо, намунаҳои супоришҳо, воситаҳои ташхис ва тавсияҳои методӣ муайян мегардад. Маводи пешниҳодшуда метавонад ҳангоми тарҳрезии машғулиятҳо, ташкили фаъолияти ҷуфтӣ ва гурӯҳӣ, тақвияти кори мустақилона ва арзёбии натиҷаҳои омӯзиш истифода шавад. Татбиқи он дар шароити гуногуни таҳсил мутобиқсозӣ ба имкониятҳо ва эҳтиёҷоти таълимгирандагонро талаб менамояд.

Таҳқиқоти диссертатсионии мазкур аз муқаддима, 5 боб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёт иборат буда, аз нигоҳи илмӣ ва мантиқӣ дар сатҳи хуб баррасӣ шудаанд.

Мувофиқи маълумоти автореферат, санҷиши таҷрибавии низоми методӣ дар Донишгоҳи давлатии Данғара бо иштироки 240 донишҷӯ анҷом дода шудааст. Барои арзёбии натиҷаҳо гурӯҳҳои озмоишӣ ва назоратӣ ташкил гардида, нишондиҳандаҳои омодагии иштирокчиён муқоиса шудаанд. Натиҷаҳои овардашуда динамикаи бештарро дар гурӯҳи озмоишӣ нишон медиҳанд. Истифодаи меъёрҳои арзёбӣ ва коркарди омории маълумот ба пешниҳоди асосноктари натиҷаҳои таҷрибавӣ мусоидат намудааст.

Ҷанбаи дигари муҳимми таҳқиқот таваҷҷуҳ ба бозхӯрд ва рефлексия мебошад. Ҷамъбасти фаъолияти бозӣ, дарки хатогиҳо ва муайян кардани роҳҳои ислоҳи онҳо метавонанд ба рушди худназорат ва мустақилияти таълимгирандагон кумак расонанд. Аз ин ҷиҳат, низоми пешниҳодшуда барои такмили фаъолияти методии омӯзгор низ аҳаммият дорад.

Автореферат мақсад, вазифаҳо, навгонии эълоншуда, аҳаммияти назариявию амалӣ ва натиҷаҳои асосии таҳқиқотро муаррифӣ менамояд. Мазмуни пешниҳодшуда барои шиносоӣ бо самти таҳқиқот ва имкониятҳои истифодаи натиҷаҳои он замина фароҳам меорад.

Ҳамчунин, унвонҷӯ доир ба мавзуъ 22 мақолаи илмӣ, аз ҷумла, 17 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва шар кардааст, ки ин нишондод шоистаи таҳсин аст.

Дар баробари ҷанбаҳои мусбати зикршуда, барои такмили пешниҳоди мавод чанд мулоҳизаи тавсиявӣ баён менамоем:

1. Хуб мешуд, ки дар тавсияҳои методӣ роҳҳои интихоби бозиҳо барои гурӯҳҳои дорои сатҳи гуногуни забондонӣ бо мисолҳои бештар нишон дода мешуданд.

2. Тавзеҳи мухтасари тарзи тақсими нақшҳо байни иштирокчиёни бозӣ, махсусан барои ҷалби таълимгирандагони камфаъол, арзиши амалии маводро бештар мегардонд.

3. Агар имкониятҳои истифодаи бозиҳои дидактикӣ дар машғулиятҳои такрор ва ҷамъбасти маводи таълимӣ мушаххастар пешниҳод мегардиданд, доираи татбиқи тавсияҳо васеътар мешуд.

4. Дар баъзе мавридҳо ихтисор намудани ҷумлаҳои тӯлонӣ ва бартараф кардани такрори андешаҳо ба равонии матни автореферат мусоидат менамояд.

Мулоҳизаҳои мазкур хусусияти тавсиявӣ дошта, ба такмили баён ва афзудани имкониятҳои истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот равона шудаанд.

Дар умум, автореферати таҳқиқоти диссертатсионии Зикруллоҳзода Фарҳод Зикруллоҳ дар мавзуи **«Нақши бозиҳои дидактикӣ дар таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олӣ»** ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28-уми августи соли 2026, №591 ба тасвиб расидааст, мутобиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3. - Педагогика (5.3.5.9. – Назария ва методикаи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) мебошад.

Муқарриз:
Мудири кафедраи забонҳои
хориҷии назди Раёсати тайёр
намудани кадрҳои илмии
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон,
доктори илмҳои филологӣ, профессор Саидзода Ҳ. А.
Суроға: ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33

Тел.: (+992) 935552254

E-mail:saidovhalim@mail.ru

Имзои Саидзода Ҳ. А.-ро
“Тасдиқ мекунам”
Сардори шӯъбаи кадрҳо ва
корҳои махсуси Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон Акрамзода Т.
«02» 11 соли 2026

ШУЪБАИ КАДРҲО ВА КОРҲОИ МАХСУС
ОТДЕЛ КАДРОВ И СПЕЦИАЛЬНЫХ РАБОТ

Суроға: 734003, Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯч. Рудакӣ 33.
Тел.: Телефон: +992(37) 221-70-80.